

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на гл.ас.д-р Светлана Ганева Николаева, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (История на педагогиката и българското образование), обявен в „Държавен вестник“ , бр. 52 от 02.07.2019 година

RESUME OF THE ACADEMIC WORKS

of Chief. Ass. Svetlana Ganeva Nikolaeva, PhD, presented for participation in a competition for holding the academic position “Associate Professor”, with professional direction: 1.2. “Pedagogy (History of Pedagogy in Bulgarian Education)”, published in the State Gazette, issue 52 of 02.07.2019

МОНОГРАФИИ

MONOGRAPHS

Николаева, С. (2017) Земеделското образование в България (1878 - 1944) УИ „Неофит Рилски, Благоевград с.266

ISBN 978-954-00-0139-5

COBISS. BG-ID-1560238292

Изследването има историко-педагогически характер. Държавната политика по отношение на земеделското образование е част от социалната, икономическата, дори и от политиката за национално обединение в страната ни в разглеждания исторически период. Педагогическите явления не се разглеждат изолирано от историческите процеси и събития. Между тях съществува тясна връзка и зависимост.

Актуалността на анализирания образователни явления в процеса на развитие на земеделското образование в България от времето след Освобождението до 1944 година, насочва към формулиране на интересни проблеми. Оформят се изследователски въпроси. Например: Активна ли е законодателната дейност, ориентирана специално към земеделското образование? Изследван ли е на чужд педагогически опит, адаптиран ли е съобразно обстоятелствата и интересите в България до средата на XX век? Какви са основните проблеми, свързани с откриването и развитието на земеделските училища? Има ли взаимодействие за поемане на конкретни ангажменти от отделните институции, които

имат отношение към земеделската подготовка на участниците в земеделското производство? Правилно ли и доколко се използват ресурсните възможности на земеделските училища за масово разпространение на съвременни за времето си агротехнически знания и умения? Отговорът на тези въпроси, свързани с организирането и развитието на земеделското образование в периода 1878-1944 година и сега имат съвременно звучене в търсенето и реализирането на различни форми, които са свързани с професионалната подготовка.

В първа глава се прави задълчен анализ на икономическите и социалните аспекти, които стимулират появата и развитието на земеделското образование. Очертана е законодателната рамка на стопанското и образователно законодателство. Проследяват и се анализират теоретични концепции и идеи, свързани със земеделското образование. Проучен е интереса, който се демонстрира към развитието на земеделското образование в напредналите европейски страни. Доказателство са публикации в стопанския и педагогическия печат по проблема. Авторите не само описват чуждестранния опит, но го съпоставят и сравняват с българската образователна действителност и посочват възможните посоки, в които би трябвало да се насочат усилията за организиране на земеделското образование у нас.

Във втора глава се представят идеите и решенията, свързани със земеделската просвета и образование преди 1878 година. Периодът, който се разглежда в труда е от 1878 г. До 1944 г. В рамките му се обособяват три етапа, които характеризират най-значимите моменти, свързани с развитието на земеделското образование. Първия етап е от 1878 г. До 1897 г.. Представени и анализирани са първите идеи и решения за получаване, допълване и осъвременяване на земеделската подготовка. Проследен е трудния път на откриването на първите земеделски училища в Княжество България и Източна Румелия. Вторият етап е от 1897 г. До 1925 г.. Проследено е развитието на системата за земеделско образование, откриването на земеделски училища, дискусиите, свързани с девическото земеделско образование, трудностите и проблемите през, които преминава развитието на земеделското образование. Трети етап - от 1925 г. до 1944г.. В този етап се акцентира върху бързото развитие на допълнителното земеделско образование, което вече има задължителен характер.

В трета глава се сравнява и анализира учебната документация за земеделските училища. Разкриват се специфични аспекти от организацията на образователния процес в земеделските училища и курсове. Открити са усилията за осигуряването на материално-технически, кадрови и финансови условия за нормално функциониране на системата за земеделска просвета и образование в проучвания период.

Nikolaeva, S. (2017) *Agricultural Education in Bulgaria (1878 – 1944)*, university edition, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, p. 266

The study is of historical and pedagogical character. The state politics in respect of the agricultural education is a part of the social, economic, even of the politics concerning the national uniting in our country during the examined historical period. The pedagogical phenomena are not examined apart from the historical processes and events. There is a narrow connection and subordination between them.

The actuality of the analysed educational phenomena in the course of development of the agricultural education in Bulgaria during the time after the Liberation until 1944 directs to the formulation of interesting problems. Research issues are formulated, such as “Is the legislative activity active, orientated especially towards the agricultural education? Is a foreign pedagogical experience examined, is it adapted according to the circumstances and the interests in Bulgaria until the middle of XX century? Which are the main problems connected with the foundation and development of the agricultural schools? Is there interaction in respect of the undertaking of concrete obligations on behalf of the separate institutions which are connected with the agricultural training of the participants in the agricultural production? Are the resource opportunities of the agricultural schools used in a right way and to what an extent when it comes to mass distribution of modern for their time agricultural knowledge and skills? The answer to these questions connected with the organization and development of the agricultural education during the period 1878 – 1944 and now is topical in the searching and realization of different forms which are connected with the professional training.

In the first chapter it is made a thorough analysis of the economic and social aspects which stimulate the creation and development of the agricultural education. It is outlined the legislative frame of the economic and educational legislation. Theoretical concepts and ideas are examined and analysed, where the same are connected with the agricultural education. It is examined the interest which is demonstrated in respect of the development of the agricultural education in the developed European countries. The evidence for this are publications in the economic and pedagogical press devoted to the problem. The authors not only describe the foreign experience, but they compare it with the Bulgarian educational reality and they give the possible directions towards which the efforts for the organization of the agricultural education in Bulgaria shall be directed.

The second chapter presents the ideas and the solutions connected with the agricultural education before 1878. The examined in the work period of time covers the years from 1878 to 1944. Three periods are outlined during these years and which characterize the most significant moments connected with the development of the agricultural education. The first period is from 1878 to 1897. The first ideas and solutions for receiving, adding and modernisation of the agricultural training are presented and analysed. It is followed up the difficult way of the foundation of the first agricultural schools in the Principality of Bulgaria and Eastern Rumelia. The second period covers the years from 1897 to 1925. It is followed up the development of the system of agricultural education, the foundation of agricultural schools, the discussions connected with the girls' agricultural education, the difficulties and the problems relating to the development of the agricultural education. The third period covers the years from 1925 to 1944. Here it is emphasised on the fast development of the additional agricultural education which is already of obligatory character.

In the third chapter it is compared and analysed the school documents about the agricultural schools. Special aspects are revealed, where the same relate to the organization of the educational process in the agricultural schools and courses. The efforts for the provision of material and technical, cadres and financial conditions for the normal functioning of the system of agricultural education during the examined period are outlined.

Николаева, С. (2019) Допълнителното занаятчийско образование в България от Освобождението до 1944 година. Авангард Прима, С. С.236

ISBN 978-619-239-153-9

COBISS. BG-ID-1290229476

Подобряването на занаятчийското производство, модернизирването на занаятите и издигането им като жизнеспособен фактор е важно условие за икономическото развитие на страната ни след Освобождението. Усвояването на адекватната подготовка от участниците в стопанската дейност осигурява по-голяма ефективност на труда. Установява се, че от подготовката на човешкия ресурс зависи ефективното използване и на останалите – финансови, материални ресурси. Осъзнаването на връзката действа стимулиращо в търсенето на възможности за по-широко професионално образование. Потвърждение са действията по отношение на развитието на допълнителното професионално образование у нас.

В осъществено историко-педагогическо изследване на допълнителното занаятчийско образование в България (1878 - 1944) се обръща особено внимание на проблеми, свързани с:

- Законодателните начинания във връзка с допълнителното занаятчийско образование преминават през различни периоди. Не може да се отрече виждането на

законотворците, че в пакета от мерки, свързани с развитието на определен клон от икономиката, непременно трябва да присъства и необходимост от професионална подготовка. Законодателната рамка на допълнителното занаятчийско образование най-добре е очертана в Закона за търговското и промишленото образование (1924), Закона за занаятите (1933), Закона за търговско-индустриалните камари (1924).

- Педагогическите идеи, свързани с допълнителното занаятчийско образование, намират израз в следните приоритети:

- необходимост от надстройване на занаятчийското образование над по-добра общообразователна подготовка;

- професионално информиране, консултиране и насочване към подходяща професия;

- гражданско възпитание на участниците в различните форми за допълване и осъвременяване на знанията и уменията им, които са свързани с професионалната им подготовка;

- допълнителното професионално образование да има задължителен характер.

- Силен интерес се демонстрира към развитието на допълнителното професионално образование в напредналите европейски страни.

- Висока оценка заслужава дейността на Търговско-индустриалните камари. Осигурените от тях организационни и финансови условия са в основата на развитието на допълнителното занаятчийско образование у нас и реализирането на задължителния му характер. Търговско-индустриалните камари с дейността си изпреварват държавата, което е положително постижение.

- Стимулиращи са стремежите на държавата и стопанските организации към социално подпомагане на младежите и девойките, които се обучават в допълнителните професионални училища.

- В развитието на допълнителното занаятчийско образование се разграничават два периода:

В първия период (1878 – 1925) с дейността на пътуващите учители се слага началото на допълнителното занаятчийско образование в страната ни след Освобождението. С организирането на временни професионални курсове се цели новостите в съответната дейност да достигнат до по-широк кръг от занаятчии. На учениците в средните общообразователни училища се дава възможност за факултативно посещение на професионални курсове. Тази насоченост е особено силно изразена при управлението на правителството на БЗНС. Със Закона за народното просвещение от 1909 г. се постановява откриването при прогимназиите на двугодишни практически професионални курсове.

През втория период (1925-1944) задължителният характер на допълнителното професионално образование е законово регламентирано. Временните професионални курсове се налагат за подходяща форма за своевременно запознаване на възрастните с новостите в съответната професионална дейност.

- Реални положителни усилия се прилагат за развитието на системата на допълнителното занаятчийско образование в България.

Nikolaeva, S. (2019) The Additional Craft Education in Bulgaria from the Liberation to 1944. Avangard Prima, S., p. 236

The improvement of the craft production, the modernization of crafts and their establishment as a life factor is an important condition for the economic development of our country after the Liberation. The acquisition of adequate training by the participants in the economic activity ensures greater labour efficiency. It is ascertained that the training of the human factor is the answer to the effective using of the other resources – financial and material.

The understanding of the connection is stimulating for the searching of opportunities for broader professional education. The actions relating to the development of the additional professional education here serve as a prove.

In the made historical and pedagogical research of the additional craft education in Bulgaria (1878 – 1944) the attention is especially focused on problems connected with:

- The legislative initiatives connected with the additional craft education go through different periods. It cannot be denied the opinion of the persons who made the laws that the package of measures connected with the development of a concrete branch of the economy shall obligatorily include the necessity of professional training. The legislative frame of the additional craft education is best outlined by the Law on Trade and Industrial Education (1924), Law on Crafts (1933) and the Law on Trade and Industrial Chambers (1924).
- The pedagogical ideas connected with the additional craft education are revealed in the following priorities:
 - necessity of improvement of the craft education in respect of better general educational training;
 - professional informing, consulting and directing to the appropriate profession;
 - civic education of the participants in the different forms for adding and modernization of their knowledge and skills which are connected with their professional training;
 - the additional professional education to be of obligatory character;
- Strong interest is demonstrated in respect of the development of the additional professional education in the developed European countries.
- The activity of the trade and industrial chambers deserves high assessment. The provided by them organizational and financial conditions are in the basis of the development of the additional craft education here and the realization of its obligatory character. With their activity, the trade and industrial chambers are ahead of the country which is a positive achievement.
- The ambitions of the country and the economic organizations are stimulating in respect of the social assistance of the young people who study in the additional professional schools.
- In the development of the additional craft education there are two periods:

During the first period (1878- 1925) with the activity of the travelling teachers it was put the beginning of the additional craft education in our country after the Liberation. With the organization of temporary professional courses it was aimed the innovations of the respective activity to reach to a wider range of craftsmen. The students in the secondary general education schools were given the opportunity for optional visit of professional courses.

This tendency was especially expressed during the management of the government of the Bulgarian Agrarian National Union. With the Law on National Education from 1909 it was approved the starting of the two-year practical professional courses in the junior high schools.

During the second period (1925 – 1944) the obligatory character of the additional professional education was legally regulated. The temporary professional courses established themselves as an appropriate form for timely acquaintance of adults with the innovations in the respective professional activity.

- Real positive efforts are made for the development of the system of the additional craft education in Bulgaria.

СТАТИИ

ARTICLES

1.Николаева, С. (2010) Отражение на образователната политика на Стоян Омарчевски върху професионалното образование в България. Сп. Педагогика, 2010, бр.6

ISSN 0861 - 3982

COBISS. BG-ID-1235084004

Стоян Омарчевски е министър на народната просвета в правителството на земеделската партия от 21.05.1920 г. до преврата на 09.06.1923 г. Той поставя разширяването на професионалното образование и неговата разумна организация сред най-важните фактори за преодоляване на следвоенната криза в икономиката. Стоян Омарчевски прилага на законодателна основа идеята за по-високо задължително общо образование, което облекчава ролята на професионалното образование. Оценяват се усилията да се даде практическа и приложима ориентация на цялата образователна система. Унифицирането на образованието е положителен момент от образователната реформа на министър Омарчевски.

Effect of the educational policy of Minister Stoyan Omarchevski
on the professional education in Bulgaria

Stoyan Omarchevski is a minister of public education within the agrarian party government from 21.05.1920 until the coup d'état on 09.06.1923. He places the expanding of professional education and its reasonable organization among the most important factors for overcoming post-war crisis in the economy. Stoyan Omarchevski implements on a legislative basis the idea for higher compulsory general training that relieves professional education's role. The efforts to give the whole educational system a practical and applicable orientation shall be also appreciated. Education unification is a positive moment in the educational reform Minister Omarchevski has passed.

2.Николаева, С. (2015) Социално подпомагане на учениците от професионалните училища в България – исторически опит. В сп. Педагогика, 2015, бр.6

ISSN 0861 - 3982 ISSN 1314-8540

COBISS. BG-ID-1273766372

В края на 19-ти век и началото на 20-ти век голям брой ученици не завършват образоването си в професионални училища. Държавни и общински институции интензивно анализират фактите, свързани с отпадането на учениците от училищата. Те търсят решения на този проблем и вземат специални мерки. В статията мерките за помощ са разгледани в две направления - социално подпомагане на учениците по време на обучението им и социално подпомагане на учениците след дипломирането им.

Social Assistance to the Students from the Vocational Schools in Bulgaria – historical experience

At the end of 19th century and the beginning of 20th century the institutions intensely commented facts related to the dropping of students out of the schools. They tried to find a solution for this problem and take special measures. The measures for assistance were considered in two directions – social assistance of the students during their study and social assistance of the students after their graduation.

3.Николаева, С. (2017) Практики във финансовото осигуряване на професионалното образование в периода 1878-1944 година. В сп. Педагогика, 2017, бр.9

ISSN 0861 - 3982 ISSN 1314-8540

Финансовото осигуряване на професионалното образование се извежда като един от основните фактори за развитието му. Посочват се определени практики, свързани с осигуряването на финансови ресурси. Търсенето на баланса по отношение на финансовата отговорност между държавата, общините, търговско-индустриалните камари е обект на проучване и внедряване от законодатели, стопански и образователни дейци.

Practices in the financial support of the professional education for the period 1878-1944

The financial support of the professional education is said to be one of the major factors for its development. Concrete practices are given, where they are connected with the supporting of financial resources. The searching of the balance in relation to the financial responsibility between the country, municipalities and commercial-industrial chambers is a subject of research and introducing by legislators, economic and educational figures.

4.Nikolaeva, S. (2017) Social-economic preconditions for the development of the professional education of Bulgarian woman after the liberation of Bulgaria. International journal- Knowledge. Vol. 16.1, Scopje, 2017.

ISSN 1857-923X

Социално-икономически предпоставки за развитието на професионалното образование на българката след Освобождението

Целта на историко-педагогическото изследване е да се разкрият предпоставките от социално и икономическо естество, оказали влияние върху развитието на женското професионално образование в България в периода 1878-1944г. В обсега на вниманието е и ролята на женските дружества за откриването на професионални училища и курсове, държавната политика през 30-те и 40-те години на XX век в резултат, на която във фокуса на образователното въздействие е професионалната подготовка на селската жена.

The purpose of the historical-pedagogical study is to show the preconditions from social and economic character, paid attention on the development of the professional education of Bulgarian woman in the period 1878-1944. In the scope of the author's attention are also the role of the women organizations for the establishment of the professional schools and courses,

Bulgarian policy during the 1930s and 1940s which result in the fact that in focus of the educational impact is the professional preparation of the village woman.

5.Nikolaeva. S. (2015) The labor school- Bulgarian esho. International journal-Knowledge. Vol. 20.3, Scopje.

ISSN 1857-923X ISSN 2545-4439

Трудовото училище – българският отглас

Идеята за обучаващата и възпитателната роля на труда намира намира ново звучене в края на XIX и началото на XX век. Движението за трудовото училище съдържа в себе си най-важните прояви на педагогическото новаторство в разглеждания период. Интерес представлява как българската педагогическа общност възприема новите идеи? Как тези идеи проникват и се осъществяват в българската образователна практика?

The idea of training and the education role of labor finds new sounding in the end of the XIX century and the beginning of the XX century. The movement for the labor school contains the most important deeds of pedagogical innovation in the considered period. It is interesting how the Bulgarian pedagogical community adopts the new ideas? How do these ideas pervade and are accomplished in the Bulgarian educational practice?

6.Николаева, С. (2014)Земеделските производители и продължаващото професионално обучение. Сб. Образованието и възпитанието в малките населени места. Авангард Прима. С.

ISBN 978-619-160-361-9

COBISS. BG-ID-1268078820

Българското селско стопанство притежава потенциал да бъде важен източник на външнотърговски печалби, както и да произвежда голямо количество хранителни продукти и суровини за вътрешния пазар. За да допринесе за икономическия растеж следва да претърпи още реформи. Те са немислими без професионалното усъвършенстване на човешкия фактор. Следва познанието да е в основата на всички организационни и технологични решения. В статията са представени резултатите от изследване на образователния статус, реалността и нагласите за използване на възможностите на продължаващото професионално обучение.

Nikolaeva, S. (2014) The Agricultural Producers and the Continuing Professional Training. Literary miscellany "Education and Upbringing in Small Towns and Villages". Avangard Prima, S.

The Bulgarian agriculture has the potential to be an important source of foreign trade profits, as well as to produce great quantity of food products and raw materials for the home market. In order to contribute to the economic growth, it shall endure other reforms. They are impossible without the professional improvement of the human factor. The knowledge shall be in the basis of all organizational and technological decisions. The article presents the results from a research concerning the educational status, the reality and the desires for using the opportunities of the continuing professional training.

7.Nikolaeva, S. (2014) Educational policy for development of wine-growing and wine-producing in Bulgaria at the end of 19-th and the beginning of 20-th century. International tourist forum spa and wine- 2014, Sandanski (Bulgaria)- Corfu (Greece).

ISBN 978-954-680-954-4

Образователна политика за развитие на лозарството и винарството в България в края на XIX и началото на XX век

Лозарството и винарството са традиционен поминък в нашите земи. В края на XIX век много голяма част от съществуващите лозя са унищожени от филуксерната зараза. Това налага държавните институции да предприемат редица мерки за отстраняване и преодоляване на сериозните загуби в лозарството. Част от тази политика са усилията за обучение на земеделските стопани. В приетият през 1895 г. "Закон за борбата с филуксерата и възобновяване на лозята " е поставено и изискването да се организират и курсове. Това е и начин да се убедят земеделците, че земеделските знания и умения са важно средство за запазване и повишаване на резултатите от труда. Началната стъпка в тази посока се полага през 1889 години чрез дейността на пътуващите учители по земеделие и чрез откриване на временни земеделски курсове. Организирани са курсове по предпазване на лозята, отглеждане на американски лози и винарство. През тези курсове преминават близо 9000 стопани. В статията се отделя внимание на приноса на откритите през 1883 година средни земеделски училища край гр. Русе и с. Садово и откритото през 1891 година лозарско-винарско-градинарско училище в Плевен за подготовката по

лозарство и винарство на обучаваните ученици. Прави се преглед на развитието на системата за земеделско образование в контекста на разглеждания проблем.

Vine-growing and wine-producing are some of the traditional occupations in our lands. At the end of the 19th century a most of the existing vineyards were destroyed by the phylloxera infestation. The required the public institutions to take a number of measures to eliminate and overcome the serious losses in the vine-growing. A part of this policy was the efforts for education of the farmers. In the Combat of Phylloxera and Resumption of the Vineyards Act adopted in 1895 set requirement for organization of courses. This was the way to persuade the farmers that the farming knowledge and skills are an important means of maintaining and improving the results of labour. The first step in this direction was taken in 1889 by the activity of traveling teachers in agriculture and by opening of temporary agricultural course. Courses in vineyard protection, growing of American vines and wine-producing were organized. The courses were completed by nearly 9000 farmers. The article pays attention to the contribution of the secondary agricultural schools opened in 1883 near the towns of Ruse and Sadovo and the schools opened in 1891 in town of Pleven for preparation of the students in of vine-growing, wine-producing and agriculture. The article reviews the development of the system for agricultural education in the context of the discussed problem.

8.Nikolaeva, S. (2015) Educational links with Croatia in the past- a part of the cultural-educational tourism today. Сб. Cultural corridor via adriatica- cultural tourism without boundaries. 2015, Trogir, Croatia.

ISBN 978-954-00-0008-4

Образователните връзки с Хърватия в миналото – част от културно-познавателния туризъм днес

Образователните връзки с Крижевац (Хърватия) датират от втората половина на XIX век. От 1860 до 1910 година там получават своята научна и практическа подготовка десетки българи. Голяма част от тях имат принос към стопанското въздигане на страната ни след 1878 година. Събрания в настоящото проучване материал е само част от културното наследство в тази област. Може да се изрази увереност, че тази информация, наред с информацията за историческите забележителности, традициите и ценностите на Хърватия може да обогати общата и целенасочена култура на българските туристи, които посещават тази страна. Подобна информация би била обект на национална гордост и преоткриване на постиженията на дедите ни.

The educational relations with Krijevac (Croatia) date from the second half of 19th century. Dozens of Bulgarians receive their scientific and practical training there from 1860 to 1910. Many of them have contributed to the economic development of our country after 1878. The material collected in the present research is just a part of the cultural heritage in this area. It is certain that this information together with the information about the historical sites, the traditions and the values of Croatia may enrich the general and focused knowledge of the Bulgarian tourists that visit the country. Such information would be an object of national pride and rediscovery of the achievements of our forefathers. It can be included in the travel guides.

9.Nikolaeva, S. (2016) Continuing professional training of the people who work in the area of tourism in the villages. Сб. Cultural corridor western transbalkan road-cultural tourism without boundaries. 2016, Meteora-Lefkada, Greece.

ISBN 978-954-00-0116-6

В статията се представят резултатите от анкетно проучване. В него участват, работещи в областта на селския туризъм в малки населени места. Изследването има за цел да установи участието, желанието за участие и проблемите, свързани с продължаващото професионално обучение, областите, в които искат да повишат професионалната си подготовка заетите в селския туризъм. Част от изводите са свързани с необходимостта от приближаване на образователните институции до конкретната жизнена и работна среда, което е от изключителна важност. Работещите в областта на туризма в малките населени места не могат да отсъстват, в повечето случаи това е семеен бизнес и броя на хората е ограничен. В малките населени места няма центрове за професионално обучение и следва да им се предлагат такива организационни форми за професионално обучение, които да са съобразени с тези специфики. Анкетираните проявяват желание да повишат професионалната си подготовка по отношение на: разработване и представяне на проекти; планинска анимация; знания за регионалните традиции и обичаи; сътрудничество с Македония и Гърция с цел предоставяне на общи туристически пакети ; и др..

This article gives the results of an inquiry. The people who took part in it work in the area of the rural tourism in the villages. The research aims to determine the participation, the willingness for participation and the problems which are connected with the continuing professional training and the fields that are of interest for the people who work in the area of tourism and in connection with which they want to improve their professional training. Part of the conclusions are connected with the necessity for the educational institutions to approximate to the concrete living and working environment, as this is extremely important. The people who work in the area of tourism in the villages cannot be absent because in most of the cases they are part of a family

business where the number of people is limited. In the villages there are no centers for professional training and that is why people there have to be provided with such organizational forms for professional training, where these forms have to be in conformity with these specifications. The interviewees show interest to better their professional training in connection with: preparing and presenting projects; mountain animation; knowledge about the regional traditions and customs; cooperation with Macedonia and Greece with the purpose of providing common tourist services; and others.

10.Николаева, С. (2016) Ресурсни възможности на професионалните училища като доставчици на продължаващо професионално обучение. Сб. Усъвършенстване на подготовката и квалификацията на педагогическите специалисти в съвременното образование. Благоевград ISBN 978-619-00-0116-6

Продължаващото професионално обучение днес се определя като важна гаранция за активно участие в динамичните икономически и социални промени, които се извършват в съвременното общество. Професионалните училища при добра организация и мотивация могат да предлагат образователни услуги, свързани с продължаващото професионално обучение. Основанията за очакване от страна на професионалните гимназии да развият своя потенциал като гъвкави и адекватни доставчици на продължаващо професионално обучение се изразява в следното: управленският опит, който имат в организирането на професионалното обучение; наличието на сравнително добра материална база; квалифициран преподавателски потенциал.

Следва да се отбележи историческият опит, който имат професионалните училища по отношение на осъвременяването, усъвършенстването и допълването на професионалната подготовка на възрастните в съответствие с изискванията към определена трудова дейност.

Resource opportunities of the professional schools as suppliers of continuing professional training

Nowadays the continuing professional education is described as an important guarantee for the active participation in the dynamic economic and social changes that take place in modern society. When the professional schools are well organized and motivated, they can provide educational services connected with the continuing professional education. The reasons for the expectation that the professional high schools will develop their potential as flexible and adequate providers of continuing professional education are hidden in the following: the management experience that they have in connection with the organization of the professional education; the relatively good material base that they have; qualified teaching potential.

Here it should be mentioned the historical experience of the professional schools in relation to the modernization, improvement and development of the professional training of adults in compliance with the requirements of the concrete work.

11.Nikolaeva, S. (2015) Continuing Introduction of the dual system in the Bulgarian vocational education-reality and challenges. International scientific conference education in XXI century- conditions and perspectives- 2015, Stip, Republic of Macedonia.

Въвеждане на дуалната система в професионалното образование на България – реалност и предизвикателства

Разглеждат се социално-икономическите аспекти от въвеждането на дуалната система за професионално обучение. Спира се вниманието върху ползите за обучаваните, държавата и бизнеса. Изтъква се значението на обучението, което се извършва в реална работна среда. Посочват се пилотни проекти и опит в прилагането на дуалната система в България на този етап.

The article examines the socioeconomic aspects of the introduction of the dual system in the vocational education. It pays attention to the benefits for the students, the country and the business. It highlights the importance of the training that takes place in a real work environment. It indicates the pilot projects and the experience in the implementation of the dual system in Bulgaria at that time.

12. Николаева, С. (2010) Продължаващото професионално обучение на заетите със земеделска дейност в България – исторически опит. Сб. Съвременното образование – мисия и визия. Благоевград.

ISBN 978-954-680-706-9

От натрупания организационен опит у нас могат да се открият добри практики. Продължаващото професионално обучение се разглежда като възможност за разширяване и актуализиране на професионалната подготовка на заетите със земеделска дейност. Откриването и извеждането на конкретни примери, свързани с използването на неформалната образователна система може да бъде източник на идеи и решения.

The continuing professional training of the people whose occupation relates to the agricultural activity in Bulgaria – historical experience

Good practices can be found in the organizational experience gained so far. The continuing professional training is looked upon as an opportunity for expanding and updating the professional training of the employed in the agricultural field. Finding and drawing specific examples regarding the use of opportunities of the non-official educational system can be a source of ideas and solutions.

Студии

- Николаева, С. (2019) Занаятчийското образование в България в края на XIX и началото на XX век. Годишник на Факултета по педагогика. /под печат/

В края на XIX-ти и началото на XX-ти век, известни общественици, икономисти и образователни дейци, анализирали състоянието на занаятчийското производство и факторите, които водят до неговия упадък. Според тях една от причините за това е лишаване от професионално образование. За да се реши този проблем, са взети законови решения. Открити са много училища и курсове. Частната инициатива се подобрява.

Целта на настоящото изследване е да се разграничат най-важните моменти от развитието на занаятчийското образование в края на XIX-ти и началото на XX-ти век.

Историята на българското професионалното образование съдържа идеен и практически потенциал, който може да се използва за решаването на настоящите образователни проблеми.

Nikolaeva, S. (2019) The Craft Education in Bulgaria in the end of XIX century and the beginning of XX century. Year-book of the Faculty of Pedagogy. /in the press/

In the end of XIX-th and the beginning of XX-th century famous public man, economists and educational figures, analyzed the condition of the craftsman's production and the factors that made its declination. According to them one of the reasons is the depriving of formal professional education. To solve this problem were taken many law decisions. Many schools and courses were opened. The private initiative became better.

The purpose of the present research is to differentiate the most important moments from the development of the craftsman's education in the end of XIX-th and the beginning of XX-th century.

The history of the Bulgarian professional education contains ideal and practical potential which can be used about solving the present educational problems.